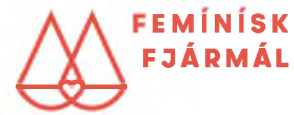

Nefndasvið Alþingis,
Velferðarnefnd
Austurstræti 8 – 10
150 Reykjavík
nefndasvid@althingi.is

Reykjavík, 3. desember 2020

Efni: Umsögn félagsins Femínísk fjármál um frumvarp til laga um fæðingar- og foreldraorlof, 323. mál, 151. löggjafarþings 2020-2021.

Félagið Femínísk fjármál fagnar frumvarpi um ný heildarlög um fæðingar- og foreldraorlof og lengdum samanlögðum rétti foreldra til fæðingarorlofs. Félagið styður heilshugar þá tillögu að fæðingarorlofsréttur verði sem jafnastur og að foreldrar eigi sjálfstæðan rétt til fæðingarorlofs í sex mánuði hvort um sig, með heimild til að framselja einn mánuð á milli foreldra.

Markmið laganna eru skýr; að tryggja barni samvistir við báða foreldra og að gera foreldrum kleift að samræma fjölskyldu- og atvinnulíf. Sú lausn sem lögð er til í frumvarpinu (þ.e. 6 mánaða sjálfstæður og jafn réttur) er líklegust til árangurs að okkar mati. Við það fyrirkomulag sem hefur verið í gildi þá nýta 90% mæðra allan sameiginlega réttinn og aðeins um 10% feðra nýta eitthvað af sameiginlega réttinum. Það er því ljóst að það þarf að grípa til aðgerða til að auka þátttöku feðra í fæðingarorlofi.

Jafn sjálfstæður réttur foreldra mun hafa víðtæk áhrif á stöðu og tækifæri kynjanna á vinnumarkaði. Lögin fela í sér tækifæri til að jafna aðstöðumun karla og kvenna á vinnumarkaði og draga úr kynbundnum launamun og hafa áhrif á tækifæri til starfsþróunar og lífeyrisréttindi í framtíðinni. Fæðingarorlofskerfi sem hvetur til lengri fjarveru kvenna frá vinnumarkaði stuðlar að veikari stöðu þeirra á vinnumarkaði, fjárhagslegu óöryggi kvenna og eykur hættu á að þær verði fjárhagslega háðar maka sínum. Þá eiga allir foreldrar rétt á fæðingarorlofi með börnunum sínum rétt eins og börn eiga rétt á umönnun beggja foreldra.

Jafn sjálfstæður réttur foreldra mun styrkja aðstöðu feðra gagnvart vinnuveitanda til að taka fæðingarorlof. Þrátt fyrir að réttarstaða foreldra til fæðingarorlofs sé skýr þá sýnir rannsókn Norrænu ráðherranefndarinnar að sumir feður upplifa ýmsar hindranir á vinnumarkaði, s.s. neikvæð viðmót yfirmanna, við að nýta sameiginlegan rétt foreldra til orlofs. Vinna þarf gegn ríkjandi hugmyndum um karla sem fyrirvinnur, sem kemur í veg fyrir möguleika þeirra til að samræma fjölskyldu- og atvinnulíf. Rannsóknir sýna að orlofstaka feðra hefur skilað sér í jákvæðum viðhorfum til þátttöku í öðrum verkefnum innan fjölskyldna. Jafn og sjálfstæður réttur foreldra getur

Því leitt til jafnari fjölskylduábyrgðar og verkaskiptingu innan heimilisins, en umönnunarskyldur hafa í gegnum tíðina hvílt meira á herðum kvenna en karla.

Í frumvarpinu eru ýmsar aðrar jákvæðar breytingar eins og t.d. frekari heimildir til lengingar, framsals og tilfærslu réttinda þegar tiltekna aðstæður leyfa aðeins einu foreldri að nýta rétt sinn innan kerfisins og aukinn réttur foreldra vegna fösturláts.

Félagið vill benda á að ekki er nóg gert til að styrkja stöðu tekjulægstu einstaklinga samfélagsins og koma í veg fyrir að tekjuskerðing sem fylgir fæðingarorlofi auki hættu á að börn alist upp við fátækt. Viljum við ítreka fyrri kröfur um að farið sé í blandaða leið á útreikningi á rétti foreldra til greiðslna í fæðingarorlofi líkt og starfshópur um mótun tillögu að framtíðarstefnu í fæðingarorlofsmálum lagði til, þ.e. að auk hækkunar á hámarksgreiðslu sem tók gildi 1. janúar 2019 verði **greiðslur sem samsvara lágmarkslaunum óskertar**. Jafnframt leggur félagið til að **fæðingarstyrkir til násmanna og fólks sem staðið hefur utan vinnumarkaðar verði endurskoðaðir og hækkaðir**.

Áfram verða til staðar áskoranir til að auka jafnrétti á vinnumarkaði, m.a. þegar kemur að því að **brúa bilið milli fæðingarorlofs og dagvistunar** og félagið kallar því eftir aukinni áherslu stjórnvalda á að bæta það kerfi til hagsbóta fyrir foreldra, börn og samfélagið allt.

Hagsmunum barna er til framtíðar best borgið með að skapa samfélag jafnréttis. Því skorar félagið á Velferðarnefnd Alþingis að samþykkja fyrirkomulag á skiptingu fæðingarorlofs þannig að það stuðli að jafnri þátttöku og jafnri ábyrgð beggja foreldra, sem og rétti barna til að njóta samvista við báða foreldra.

Virðingarfyllst f.h. félagsins Femínísk fjármál.
Finnborg S. Steinþórsdóttir
Freyja Barkardóttir
Sigríður Finnbogadóttir
Steinunn Rögnvaldsdóttir